

LIFE programme - Country Factsheet

SLOVENSKO

Prehľad

Tento dokument poskytuje prehľad programu LIFE na Slovensku.

Predstavuje úspešné príklady a prebiehajúce iniciatívy, opisuje možnosti získavania ďalších informácií o projektoch a v prílohe uvádza zoznam nedávno ukončených/otvorených projektov.

Od roku 1992, v ktorom Európska komisia spustila program LIFE, sa na Slovensku financovalo spolu 32 projektov. Osem z nich sa zameriavalo na environmentálnu inováciu, 22 na ochranu prírody a dva na informácie a komunikáciu. Do týchto projektov sa spolu investovalo 63 miliónov eur, pričom Európska únia prispela sumou 33 miliónov eur.

Od roku 2014 tradičné projekty LIFE sprevádza nový podprogram na ochranu klímy (zameraný na zmiernenie zmeny klímy, adaptáciu na zmenu klímy a riadenie a informovanie v oblasti klímy). Program LIFE bol tiež rozšírený tak, aby zahŕňal niekoľko typov projektov – integrovanú, technickú asistenciu, budovanie kapacít a prípravné projekty, prevádzkové granty, ako aj dva nové finančné nástroje, nástroj na financovanie prírodného kapitálu (NCFP) a nástroj súkromného financovania energetickej efektívnosti (PF4EE). Pre viac informácií navštívte, prosím, webovú stránku programu LIFE (ec.europa.eu/life/).

Každý rok je vyhlásená výzva na podávanie návrhov projektov, ktorá pokrýva prioritné programové oblasti LIFE.

LIFE Životné prostredie a efektívne využívanie zdrojov

Táto prioritná oblasť programu LIFE sa zameriava na rozvoj, testovanie a predvedenie najlepších postupov, riešení a integrovaných prístupov k environmentálnym výzvam, ako aj na zlepšovanie súvisiacej vedomostnej základne.

Vetva LIFE Životné prostredie a efektívne využívanie zdrojov (pôvodne súčasť LIFE Environmentálna politika a riadenie v oblasti životného prostredia) zatiaľ spolufinancovala osem projektov na Slovensku, čo predstavuje 13 miliónov eur, z ktorých 4 milióny eur poskytla EÚ.

Dokončené projekty sa zameriavali na riadenie kvality vzduchu a obmedzovanie hluku, nebezpečný odpad a urbanistické projektovanie, redukciu emisií skleníkových plynov (prostredníctvom inovácií v spracovaní biomasy a výrobe tepla) a ochranu zdravia osôb. Implementovali ich malé a stredné podniky, mimovládne organizácie a výskumné ústavy a trvali od 21 do 60 mesiacov.

Práve prebiehajú dva projekty. Ich cieľmi sú, v tomto poradí, zníženie negatívneho dopadu geologických podmienok na zdravie populácie v Slovenskej republike a zníženie rizika kontaminácie kľúčových vodných zdrojov v ekosystéme Krásnohorská jaskyňa. Oba projekty sú implementované Štátnym geologickým ústavom Dionýza Štúra a trvajú 79 a 48 mesiacov.

Projekt opísaný vo vedľajšom rámciku je príkladom úspešného projektu v rámci zložky LIFE Životné prostredie na Slovensku. Tento projekt bol vybraný ako jeden z 25 najlepších projektov v rámci zložky LIFE Životné prostredie za rok 2013.

Kreatívne, vysoko účinné a efektívne využitie biomasy (CHEFUB) LIFE08/ENV/SK/000240

Projekt CHEFUB skombinoval niekoľko inovatívnych prístupov, zahŕňajúc tak technické aspekty týkajúce sa výroby a použitia drevených peliet, ako aj rozšírenie výsledkov projektu formou osvetu. Technologické zlepšenia, ktoré tento projekt dokázal, zahŕňajú: nový systém hodnotenia kvality pilín ako vstupnej suroviny; novú technológiu a softvér pre operačné riadenie výroby peliet; prestavbu monitorovacieho systému tak, aby umožňoval diaľkovú kontrolu kotolní; prestavbu 20 kotolní tak, že v súčasnosti fungujú na biomasové pelety; zlepšenie dodávania peliet menším klientom.

Akcie rozšírenia výsledkov zahŕňajú: založenie informačného centra v priestoroch BIOMASY; používanie prezentačného vozidla s cieľom praktických ukážok použitia peliet; dve krátke videá; niekoľko brožúr; knihu s názvom „Peletami proti klimatickým zmenám“. Prostredníctvom využitia seminárov, exkurzií, konferencií, školení a profesionálnych výstav realizátor podnecoval zapojenie mladých ľudí do tohto projektu. Taktiež sa konal výročný letný biomasový tábor, ktorý bol obzvlášť úspešný. Preto realizátor plánuje v konaní tohto letného tábora pokračovať aj po skončení projektu LIFE. Všetky projektové podklady na odovzdanie ako aj kľúčové indikátory projektu boli splnené načas alebo dokonca ešte pred očakávanými termínmi. Výroba peliet dosiahla očakávanú úroveň v objeme 12 000 ton ročne. Projekt prispel vďaka šetreniu CO₂ z výroby peliet k zníženiu emisií CO₂ v objeme 12 248 ton za rok, prerobeniu kotolní a zníženiu emisií z dôvodu cestovania údržbových inžinierov, ktorí môžu teraz nové systémy kontrolovať diaľkovo.

Projekt tiež znížil spotrebu vody v projektových oblastiach o viac ako 50 % v porovnaní s úrovňou v roku 2008. Navyše sa radikálne znížili emisie (vrátane prachu) na pracoviskách, čím sa značne zlepšilo pracovné prostredie. Realizátorom aplikované postupy a prístupy sú v súčasnosti považované za jedny z najpokrokovejších v danom sektore.

Viac informácií nájdete na adrese:

<http://www.biomasa.sk/en/index.php/projects-in-implementation>

LIFE Príroda a biodiverzita

Táto prioritná oblasť programu LIFE sa zameriava na rozvoj, testovanie a realizáciu osvedčených postupov, riešení a integrovaných prístupov s cieľom prispieť k rozvoju a implementácii stratégie a legislatívy v oblasti prírody a biodiverzity, ako aj zlepšovať súvisiacu vedomostnú základňu.

Dodnes spolufinancovali zložky programu LIFE Príroda a LIFE+ Príroda a biodiverzita na Slovensku 22 projektov. Do týchto projektov sa celkovo investovalo 47 miliónov eur, pričom Európska únia prispela sumou 28 miliónov eur.

Dokončené projekty sa zameriavali najmä na ochranu, manažment a obnovu biotopov, predovšetkým v prírodnej rezervácii Šúrske močiare, v oblasti dunajských lužných lesov, v Národnom parku Slovenský raj, v Záhorskej nížine a vo Vojenskom výcvikovom priestore Záhorie. Zameriavali sa aj na ochranu vtáčích druhov, predovšetkým na ochranu orla kráľovského a dropa fúzatého. Prijemcami projektov boli mimovládne organizácie a štátne orgány. Projekty trvali od 43 do 60 mesiacov.

Pod zložkou LIFE+ s názvom Príroda a biodiverzita prebieha dvanásť projektov. Tieto projekty sú zamerané na ochranu biotopov (mokradí, piesočných dún, slanísk a lokality N2000 v cezhraničnom regióne hlavného mesta Bratislava, riečnych ekosystémov na južnom Slovensku, ako aj obnovu prostredia na hniezdenie a kŕmenie brehule obyčajnej, rybárika riečného a včelárika zlatého v dunajsko-moravskom regióne) a druhov (ohrozené druhy vtákov vo vnútrozemskej delte Dunaja, hraboša severského panónskeho, bučiaka, chochlačky bielookej, rybára riečného, netopierov, orla kráľavého). Jeden projekt sa špeciálne zameria na zabránenie nárazov vtákov do elektrického vedenia pomocou inštalácie letových odpútavačov pre vtáky, obnovu vetrolamov a iné opatrenia. Všetky zrealizujú mimovládne organizácie a trvajú od 48 do 72 mesiacov.

Projekt opísaný vo vedľajšom rámciku je príkladom úspešného projektu v rámci zložky LIFE Príroda na Slovensku.

Obnova mokradí Záhorskej nížiny (ZAHORIE SANDS) LIFE06 NAT/SK/000115

Počas konania projektu ZÁHORSKÉ PIESKY (2006 – 2011) bolo implementovaných mnoho opatrení na obnovu a správu. Tieto boli zamerané na obnovu pieskových dún a suchých vresovísk, a na zlepšenie podmienok životného prostredia pre ohrozené rastliny a živočíšne druhy. Projekt výraznou mierou prispel k rozvoju siete Natura 2000 na Slovensku, čím poskytol priame environmentálne výhody pre cieľové miesta výskytu a druhy. Boli vytvorené ucelené botanické a zoologické inventáre všetkých projektových lokalít, čoho výsledkom vznikol základ na rozširovanie plánov správy danej lokality. Taktiež bola vyvinutá databáza a zhodnotenie najlepších procesov

ohľadom pieskových dún a suchých vresovísk.

Miesta výskytu otvorených pieskových dún a suchých vresovísk boli obnovené na celkovej ploche takmer 500 ha v troch lokalitách spoločenského významu v rámci projektovej oblasti. Na ďalších 200 ha boli podstatne zlepšené ekologické podmienky týchto miest výskytu. Preto bol vďaka implementácii prác manažmentu dosiahnutý hlavný cieľ projektu (zlepšenie stavu ochrany v troch lokalitách spoločenského významu a miest výskytu cieľových druhov) v rámci všetkých projektových lokalít.

Ďalšie opatrenie obnovy, rezanie tráv, bolo implementované na viac ako 170 ha. Zmyslom tohto opatrenia bolo umožnenie vzniku prírodnej pieskovej duny s novou vegetáciou v oblastiach otvoreného, holého piesku, čo spätne zlepšuje podmienky pre bezstavovcové pieskové druhy (napr. mravkolevy). Tiež sa tým vytvorili ochranné protipožiarne pásy, keďže veľké piesočnaté oblasti pôsobia ako efektívna bariéra proti šíreniu lesných požiarov.

Na 218 ha bolo uskutočnené kontrolované vypaľovanie na zlepšenie rozvoja pôvodnej vegetácie pieskových dún a suchých vresovísk. Toto opatrenie bolo zamerané na podporu obnovy vresu obyčajného, *Calluna vulgaris*, a niektorých iných cieľových druhov. Kontrolované vypaľovanie sa uskutočňovalo výhradne počas zimy, aby sa zabránilo zbytočnému poškodeniu voľne žijúcich druhov a tiež z bezpečnostných dôvodov.

Zvýšené verejné povedomie o obnove pieskovej duny v cvičných vojenských oblastiach na Záhorí bolo dosiahnuté inštaláciou ôsmich tabúl v projektových oblastiach, záujmu médií a publikácii vzdelávacieho materiálu. Tento projekt rozšíril svoje zistenia aj do zahraničia formou prezentácií na štrnástich medzinárodných konferenciách. Táto aktivita umožnila projektovému tímu nadviazať kontakty s predstaviteľmi ministerstiev obrany viacerých európskych krajín, ktoré sa zaujímajú o ochranu prírody. Projekt taktiež vybudoval kapacity medzi implementačnými organizáciami, čo predstavuje kľúčový faktor pri pokračovaní uskutočňovania jeho cieľov aj po ukončení projektu LIFE.

Zapojenie ministerstva obrany do implementácie veľkoplošného ochranného projektu vo vojenských lokalitách bolo prvým svojho druhu na Slovensku a predstavuje tak novodobú inováciu. Na Slovensku sa pripravujú dve legislatívne úpravy: nový zákon o vojenských oblastiach a nový zákon o ochrane prírody. Realizátor projektu, ako aj jeho partneri, majú v pracovných tímoch pripravujúcich tieto nové zákony svojich zástupcov, takže by poznatky z projektu mohli byť zahrnuté do tejto novej legislatívy.

Viac informácií nájdete na adrese:

<http://www.sands.broz.sk>

LIFE Riadenie a informácie v oblasti životného prostredia

Táto prioritná oblasť je zameraná na zvyšovanie povedomia o environmentálnych problémoch, podporu komunikácie, správu a šírenie environmentálnych informácií a propagovanie lepšieho riadenia v oblasti životného prostredia tým, že rozširuje zapojenie sa zainteresovaných strán.

K dnešnému dňu táto vetva (pôvodne súčasť LIFE+ Informácie a komunikácia) spolufinancovala dva projekty na Slovensku. To predstavuje celkovú investíciu vo výške 2,5 milióna eur, z ktorých 1,2 milióna eur poskytla EÚ. Doba trvania projektu je 48 mesiacov. Príjemcami sú Výskumný ústav vodného hospodárstva a mimovládna organizácia BIOMASSA.

Jeden projekt skončil na konci roku 2013. Sústreďoval sa na zlepšovanie efektivity postupov využívania vody na Slovensku a na znižovanie znečistenia. Výsledky sú opísané v tabuľke nižšie.

Druhý projekt stále prebieha (do augusta 2017). Jeho cieľom je propagácia využívania biomasy a solárnej energie na vykurovanie budov a ohrev vody.

Posilnenie povedomia verejnosti o význame vody pre život, jej ochrany a udržateľného využívania podľa rámcovej smernice o vode (WATLIFE) LIFE08 INF/SK/000243

Stratégia projektu WATLIFE zahŕňala niekoľko dimenzionálnych prístupov v rámci väčšej informovanosti verejnosti a výchovno-vzdelávaciu kampaň, ktorá sa zameriavala najmä na deti a mladých (žiaci materských, základných a stredných škôl a na učiteľov). Zapájala aj verejných činiteľov (vodohospodárov, starostov a primárov, krajské a miestne samosprávy a farmárov) a širokú verejnosť.

Okrem mediálnych prezentácií, príručiek, letákov, seminárov, workshopov a špeciálnych podujatí projekt propagoval aj niekoľko inovatívnych metód. Pre deti v predškolskom veku (spolu s ich vychovávateľmi z materských škôl a rodičmi) projekt pripravil obrázkovú knihu, ktorá zobrazuje problémy s vodou jednoducho a zrozumiteľne. Pre základné školy sa usporiadala súťaž a školy a široká verejnosť v 12 mestách mali možnosť navštíviť interaktívnu výstavu. Tieto iniciatívy podporovalo aj Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a šport Slovenskej republiky. Priame zapojenie učiteľov pomohlo zaistiť trvácnosť projektu aj po skončení finančného krytia programu LIFE.

Projekt pre vodohospodárov organizoval semináre a workshopy na vysokej úrovni, aby podporil výmenu najlepších postupov a zvýšenie podpory efektívneho prijatia rámcovej smernice o vode a príslušný slovenský zákon o vode. Projekt oslovil širokú verejnosť pomocou mediálnych prezentácií, webových stránok projektu, televízneho pokrytia, krátko film, plagátov, interaktívnych výstav a iných špeciálnych podujatí. Podľa koordinujúceho príjemcu sa o kampani dozvedelo okolo 573 300 obyvateľov alebo viac ako 10 % obyvateľstva.

Napriek tomu, že konečné prieskumy nepreukázali výraznejšiu zmenu postoja (s výnimkou väčšieho povedomia o rámcovej smernici o vode), zameranie projektu na mladých predpovedá pozitívnu zmenu z dlhodobého hľadiska. Materiály a prístupy projektu sa môžu znova použiť alebo napodobiť. Okrem toho ministerstvo školstva uznalo príručky pre základné a stredné školy, ktoré boli súčasťou v projekte, čo naznačuje ich budúce využitie ako dodatočné učebné materiály na slovenských školách. Môžeme dokonca tvrdiť, že väčšina aktivít, ktoré začali v rámci projektu LIFE, budú pokračovať aj po jeho skončení. Výchovno-vzdelávacie filmy budú aj naďalej vysielané v TV a premietané na špeciálnych podujatiach a interaktívne výstavy sa premiestnia do nových priestorov (vrátane priestorov ministerstva životného prostredia). Súťaže pre školy sa tiež zopakujú a ostatné súčasti projektu sa ďalej rozoberú. Webová stránka projektu, ktorú momentálne navštevuje 900 návštevníkov mesačne, bude aj naďalej aktívna.

Viac informácií nájdete na adrese:

http://www.vuvh.sk/index.php/sk_SK/projekt-life/zakladne-informacie-o-programe-life

Ako nájsť viac informácií o programe LIFE a jeho projektoch

surfovaním na webovej stránke programu LIFE

Na internetovej stránke LIFE sa nachádza množstvo informácií o programe LIFE:
<http://ec.europa.eu/life/>

vyhľadávaním informácií o projektoch LIFE

Ak chcete získať viac informácií o projektoch LIFE na Slovensku alebo o projektoch LIFE všeobecne, navštívte online databázu LIFE
<http://ec.europa.eu/environment/life/project/Projects/index.cfm>

Táto prehľadná databáza je hodnoverný zdroj informácií o všetkých uskutočnených alebo prebiehajúcich projektoch LIFE. V databáze takisto nájdete informácie o prijímateľoch finančných prostriedkov, ich kontaktné údaje a internetové stránky projektov.

sociálne médiá:

twitter.com/LIFE_Programme / www.facebook.com/LIFE.programme /
www.flickr.com/photos/life_programme

Kontaktovaním národného kontaktného bodu pre

Slovensko Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
Odbor riadenia projektov
Sekcia environmentálnych programov a projektov

Meno: Karin OČENÁŠOVÁ
Jana DZURNÁKOVÁ, Substitute member
Adresa: Namestie L. Stura 1
SK - 812 35 Bratislava
Tel: +421 2 5956 2621
+421 2 59562405
E-mail: karin.ocenasova@enviro.gov.sk
jana.dzurnakova@enviro.gov.sk

Webová stránka:

<http://www.minzp.sk/eu/moznosti-financovania-projektov/projekty-so-zahranicnou-pomocou/life/>

Monitorovací tím pre Slovensko

NEEMO EEIG – ILE

Adresa: Rügy u.5
HU - 2000 Szentendre
Tel: +3626 90451
E-mail: ile@neemo.eu

Nedávno ukončené a prebiehajúce projekty LIFE v oblasti Životné prostredie a efektívne využívanie zdrojov				
Názov projektu	Číslo projektu	Webová stránka	Po kliknutí na ikonu si môžete prečítať súhrn projektu	Trvanie projektu
Kreatívne, vysoko účinné a efektívne využitie biomasy (CHEFUB)	LIFE08 ENV_SK_000240	http://www.biomasa.sk		01/2010→ 12/2012
Vplyv geologického prostredia na stav zdravia obyvateľov Slovenskej republiky (Geohealth)	LIFE10 ENV_SK_000086	http://www.geology.sk/geohealth		09/2011→ 08/2015
Ozdravenie klímy vo vysušených oblastiach východného Slovenska pomocou hydroklimatickej obnovy (Hydroklimatická obnova)	LIFE11 ENV_SK_001019	http://www.ludiaavoda.sk/51-sk/projekt-life/		08/2012→ 09/2015
Zavedenie trvaloudržateľného využívania podzemnej vody v podzemnom krasovom systéme Kráľovohorskej jaskyne (KRASCAVE)	LIFE11 ENV_SK_001023	http://www.geology.sk/krascave		06/2012→ 09/2017
Eliminácia negatívneho vplyvu geologickej zložky životného prostredia na zdravotný stav obyvateľstva okresu Krupina (Life for Krupina)	LIFE12 ENV_SK_000094	http://www.geology.sk/lifeforkrupina/		10/2013→ 09/2017

Nedávno ukončené a prebiehajúce projekty LIFE v oblasti Príroda a biodiverzita				
Názov projektu	Číslo projektu	Webová stránka	Po kliknutí na ikonu si môžete prečítať súhrn projektu	Trvanie projektu
Ochrana populácií ohrozených druhov vtáctva v prirodzených biotopoch vnútrozemskej delty Dunaja (Ochrana vtáctva Podunajska)	LIFE07 NAT_SK_000707	http://www.dunaj.broz.sk/vtaky/		01/2009 → 06/2013
Ochrana hraboša severského panónskeho *Microtus oeconomus mehelyi (Microtus)	LIFE08 NAT_SK_000239	http://www.dunaj.broz.sk/microtus		01/2010 → 12/2015
Ochrana bučička veľkého a chochlačky bielookej v CHVÚ Medzibodrozie na Slovensku (AYBOTCON)	LIFE09 NAT_SK_000395	http://www.medzibodrozie.vtaky.sk/		01/2011 → 12/2015
Ochrana orla kriľavého na Slovensku (APOMARINA_SK)	LIFE09 NAT_SK_000396	http://www.medzibodrozie.vtaky.sk/		01/2010 → 12/2015
Ochrana dážd'ovníka obyčajného (Apus apus) a netopierov v budovách na Slovensku (BIODIV)(APUS & NYCTALUS)	LIFE10 NAT_SK_000079	http://www.dazdovniky.vtaky.sk		01/2012 → 12/2015
Ochrana lokalít Natura 2000 v cezhraničnom regióne hlavného mesta Bratislava (Natura 2000 BA)	LIFE10 NAT_SK_000080	http://www.broz.sk/natura2000ba		01/2012 → 03/2017

Obnova pôvodných panónskych slanísk a piesočných dún na juhu Slovenska (PANNONICSK)	LIFE10 NAT_SK_000083	http://www.daphne.sk/pannonics		09/2011 -> 12/2016
Integrovaný manažment riečnych ekosystémov na južnom Slovensku (LIFE RIVERMANAGEMENT)	LIFE12 NAT_SK_000488	http://www.podunajsko.sk/		10/2013 -> 09/2018
Obnova prostredia na hniezdenie a kŕmenie brehule obyčajnej, rybárika riečného a včelárika zlatého v dunajsko-moravskom regióne (LIFE BeeSandFish)	LIFE12 NAT_SK_001137	http://broz.sk/BeeSandFish		01/2014-> 12/2018
Ochrana vtákov v CHVÚ Ostrovne lúky (LIFE - Ostrovne lúky)	LIFE12 NAT_SK_001155	http://broz.sk/chvu-ostrovne-luky		07/2012 -> 06/2017
Energia v krajine – elektrické vedenia a ochrana prioritných druhov vtáctva lokalít Natura 2000 (LIFE ENERGY)	LIFE13 NAT_SK_001272	http://www.lifeenergia.sk		09/2014 -> 12/2019
Obnova a manažment dunajských lužných biotopov (LIFE Dunajské luhy)	LIFE14 NAT_SK_001306	http://www.broz.sk/projektove-aktivita-a-predpokladane-vysledky-aktivit/en		08/2015 -> 01/2022
Obnova biotopov mokradí a ochrana vtáctva CHVÚ Pojplia, Hornej Oravy a Senianskych rybníkov na Slovensku (LIFE IPORSEN)	LIFE15 NAT_SK_000861	nie je k dispozícii		05/2017 -> 04/2022

Nedávno ukončené a prebiehajúce projekty LIFE v oblasti Riadenie a informovanie v oblasti životného prostredia				
Názov projektu	Číslo projektu	Webová stránka	Po kliknutí na ikonu si môžete prečítať súhrn projektu	Trvanie projektu
Posilnenie povedomia verejnosti o význame vody pre život, jej ochrany a udržateľného využívania podľa rámcovej smernice o vode (WATLIFE)	LIFE08 INF_SK_000243	http://www.vuvh.sk/index.php/sk_SK/projekt-life/zakladne-informacie-o-programe-life		01/2010 -> 12/2013
Strategické riadenie a plánovanie využívania domácej energie (SMAPUDE_LIFE)	LIFE12 INF_SK_000165	http://www.biomasa.sk		09/2013 -> 08/2016